

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี สภาพแวดล้อม และการเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตก ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่มีความต่างกับความเป็นไทยโดยสิ้นเชิง จึงเป็นสาเหตุให้เกิดความเสื่อมโทรมในสังคมไทย

ดังนั้น ในการจัดการศึกษา นอกจากจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ด้านวิชาการแล้ว จึงควรปลูกฝังจริยธรรมให้กับผู้เรียนเพื่อให้มีความประพฤติดีด้วย ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ (2540 : ไม่มีเลขหน้า) ความตอนหนึ่งว่า “นอกจากการศึกษาจะสอนให้คนเก่งแล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่จะอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพ คือ ทั้งเก่งทั้งดีมาเป็นกำลังของบ้านเมือง ให้ความเก่งเป็นปัจจัยและพลังสำหรับการสร้างสรรค์ และให้ความดีเป็นปัจจัยเพื่อประดับประดา หนุนนำความเก่งให้เป็นไปในทางที่ถูกที่อำนวยผลเป็นประโยชน์อันพึงประสงค์”

กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาจึงได้กำหนดจุดเน้นในการพัฒนาการจัดการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ว่าการพัฒนาจริยธรรมคุณธรรมให้เป็นแก่นสารในการดำเนินชีวิต เพื่อประโยชน์สุขและสันติสุขแห่งตน สังคมไทยและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540 : 15) โดยมีสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นหน่วยงานให้การศึกษเพื่อพัฒนาคนโดยตรง การศึกษาในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ซึ่งถ้าพิจารณาคุณลักษณะของผู้เข้ารับการศึกษาในแต่ละระดับแล้ว จะเห็นว่านักเรียนระดับประถมศึกษา เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะและสภาพที่เหมาะสมอย่างยิ่งต่อการวางรากฐานเพื่อพัฒนาในด้านคุณธรรม จริยธรรม

กระบวนการจัดการศึกษาเป็นการมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 8 - 9) และสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 8) ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาโดยกำหนดแนวนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 “รัฐต้องจัดการศึกษา อบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม” (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 6)

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา มี 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งทุกโรงเรียนจะต้องจัดการเรียนการสอน โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเสริมสร้างและปลูกฝังจริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน มิใช่เพียงให้ความรู้ด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว ดังที่สาโรช บัวศรี (2505 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า "ไม่ว่าโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยใด ๆ หากปลูกฝังเพียงให้การศึกษาทางวิชาการหรือวิชาชีพ ล้วน ๆ แต่เพียงอย่างเดียวแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา โดยไม่คำนึงถึงคุณธรรมอื่น ๆ เช่น การมีความรับผิดชอบจริยศึกษา การมีจริยธรรมสูง ก็นับได้ว่าโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยนั้น ยังไม่ได้ทำหน้าที่หมด ยังไม่ได้สนองความต้องการของชุมชนหรือของประเทศชาติโดยสมบูรณ์"

นอกจากนี้ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทคโนโลยีทางการสื่อสาร ซึ่งถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและ ด้านวัฒนธรรมของไทย ซึ่งในโลกปัจจุบันเด็กมักใช้เวลาส่วนมากอยู่กับอุปกรณ์การสื่อสารต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์ โทรทัศน์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต ที่ถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลต่างๆ จากทั่วโลก จากการที่เด็กได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อโดย ขาดการชี้แนะจากผู้ปกครอง อาจเป็นสาเหตุให้เด็กประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง โดย ขาดการมีวิจารณญาณในการไตร่ตรอง ซึ่งการที่เด็กหมกมุ่นอยู่กับคอมพิวเตอร์ จะก่อให้เกิด ปัญหาในอนาคตได้ เพราะเด็กจะรู้สึกไม่ต้องการเล่นกับเพื่อน แต่ชอบที่จะอยู่กับคอมพิวเตอร์ ทำให้เด็กขาดพัฒนาการในการเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การไม่รู้จักการเป็นผู้ให้และ ผู้รับ และไม่รู้จักการยอมรับซึ่งกันและกัน จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาแนวทางใน การแก้ไขปัญหาด้านความคิดและปลูกฝังค่านิยมให้เยาวชนมีความรู้สึกภูมิใจในความเป็นไทย และต้องการที่จะดำรงรักษาไว้ซึ่งรูปแบบของขนบธรรมเนียมประเพณีไทยสืบต่อไป

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ที่กำหนดให้ "รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม" และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 6 ที่กำหนดให้ "การจัดการศึกษาต้อง เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และ คุณธรรม สร้างปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข"

การที่ผู้วิจัยรับราชการครู โรงเรียนประชาอุปถัมภ์ ตำบลหอกกลอง อำเภอ พรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ซึ่งทำให้มี ความใกล้ชิดกับนักเรียนมาก จึงได้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละรุ่น ที่ได้ให้การศึกษาและสั่งสอนอบรมมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรมและ จริยธรรมของนักเรียนค่อนข้างเป็นไปในทางที่ลดลง ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะบุคลากรทางการศึกษา จึงได้ทำการศึกษาและวิจัยแนวทางการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน เพื่อให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาปัญหาทางจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3
2. นำเสนอแนวทางการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ศึกษาปัญหาด้านจริยธรรม มาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน ตามมาตรฐานที่ 1 ซึ่งได้แก่ 1) มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ 2) มีความซื่อสัตย์สุจริต 3) มีความกตัญญูกตเวทิตา 4) มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม 5) ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า 6) ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย ของนักเรียน โรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ครู ของโรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำนวน 573 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปรึกษา โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 53 คน และครูแนะแนวหรือครูฝ่ายปกครอง โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 53 คน รวมเป็น 106 คน โดยกลุ่มตัวอย่างนี้ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากครูของโรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำนวน 53 แห่ง (ภาคผนวก ก)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ มาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน ตามมาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งได้แก่

- 1) มีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ

- 2) มีความซื่อสัตย์สุจริต
- 3) มีความกตัญญูกตเวทิต
- 4) มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม
- 5) ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า
- 6) ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย

4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ถึงวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2550

นิยามศัพท์เฉพาะ

จริยธรรม คือแนวทางในการปฏิบัติตนเพื่ออยู่กันได้อย่างร่มเย็นในสังคม จริยธรรมมีโครงสร้างสำคัญอย่างน้อย 2 ข้อ คือ ศีลธรรม ได้แก่ สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ และคุณธรรม ได้แก่ สิ่งที่เราควรปฏิบัติ ซึ่งทั้งสองข้อรวมเรียกว่าจริยธรรม ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในสิ่งที่ควรปฏิบัติที่ดีงาม เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับชมชอบหรือยอมรับของสังคม

คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่สั่งสมอยู่ในจิตใจมนุษย์โดยผ่านประสบการณ์จากการได้สัมผัสซึ่งจะแสดงออกมาโดยการกระทำทางกาย วาจาและจิตใจของแต่ละบุคคล

คุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง คุณงามความดีของบุคคลที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจโดยได้ยึดถือจนเป็นความเคยชิน อันเป็นคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ดีงามเป็นที่ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องของตนเอง ผู้อื่นและสังคม

ค่านิยมที่พึงประสงค์ หมายถึง แนวความคิด ความประพฤติหรือการกระทำใดๆ ที่เป็นสิ่งมีค่า มีความสำคัญและเป็นสิ่งที่ปรารถนา เช่น รู้จักประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทยและดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย

จริยธรรมนักเรียน หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียนให้เป็นคนดีเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและสังคมส่วนรวม ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

การพัฒนาจริยธรรมนักเรียน หมายถึง การพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตนตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูกตเวทิต มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

และเสียสละเพื่อส่วนรวม ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทยและดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย

ปัญหาการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นจริงในการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3

แนวทางการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน หมายถึง แนวทางหรือวิธีการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ให้ดีขึ้น

ครู หมายถึง ครูประจำการระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3

นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบถึงปัญหาด้านจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3
2. ได้แนวทางการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3